

”

Акімова О., Кузнецова О., Одарченко В. Інтегральна компетентність як складник професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальності 013 Початкова освіта. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023. Том 11, № 5. С. 7-12. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i5-001

Akimova O., Kuznetsova O., Odarchenko V. Integralna kompetentnist yak skladnyk profesiinoi pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv spetsialnosti 013 Pochatkova osvita [Integral competence as a component of professional training future specialists specialty 013 primary education]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2023. Vol. 11, No 5. S. 7-12. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i5-001

УДК 373.5.091.12:37.091.313]:159.9
DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i5-001

Олена АКІМОВА¹, Оксана КУЗНЕЦОВА², Вероніка ОДАРЧЕНКО³
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради, Харків, Україна

¹<https://orcid.org/0000-0002-0776-1908>

elenkaakimova@ukr.net

²<https://orcid.org/0000-0003-4224-5594>

oksanakharkov08@gmail.com

³<https://orcid.org/0000-0003-1268-0309>

nika.odarchenko@gmail.com

ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 013 ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Анотація. У статті узагальнено теоретичні дослідження щодо змісту інтегральної компетентності як складника професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальності 013 Початкова освіта. Розкрито роль компетентнісного підходу, що ґрунтується на визначеному Законом України «Про освіту» змісту поняття «компетентність» та частково може бути конкретизований у характеристиці інтегральної компетентності. Представлено сьогочасний етап наукового переосмислення змісту та ролі принципу інтегрованості у ході організації освітнього процесу, що характеризується процесами поглибленого вивчення наукових передбачень про ціннісні засади інтегративності у межах компетентнісного підходу, через різнобічний аналіз поняття: у площині характеристик цілісного зв'язку складових частин; дослідження напрямів та інструментів упровадження принципу у різних варіаціях використання; визначення відповідних критеріїв інтегративності у межах психолого-педагогічних явищ в системі освіти. Схарактеризовано один із аспектів формування інтегральної компетентності, котрим виступає теорія таксономічної побудови освітніх цілей Б. Блума. Виходячи із значущості уживання таксономії в контексті систематизації освітніх цілей, теорія таксономічної побудови освітніх цілей Б. Блума схарактеризована відносно вимірювань компетентностей, сукупність яких характеризує зміст інтегральної компетентності та будується з шести провідних категорій, кожна з яких складається із певних складових елементів. Схарактеризовано поняття «інтегральна компетентність», котре презентує узагальнену місію фахової підготовки та представлена в Стандартах чи проектах Стандартів вищої освіти України, Національній рамці кваліфікації. Зазначено, що за змістом «інтегральна компетентність» генерує систему загальних та фахових компетентностей, які дають можливість ефективно реалізовувати трудові функції з метою надання якісних освітніх послуг.

Ключові слова: інтегральна компетентність; спеціальність 013 Початкова освіта; компетентнісний підхід; загальні компетентності; фахові компетентності; теорія таксономічної побудови цілей Б. Блума.

Olena AKIMOVA¹, Oksana KUZNETSOVA², Veronika ODARCHENKO³
Communal Institution «Kharkiv Humanitarian and Pedagogical Academy»

of the Kharkiv Regional Council, Ukraine

¹<https://orcid.org/0000-0002-0776-1908>

elenkaakimova@ukr.net

²<https://orcid.org/0000-0003-4224-5594>

oksanakharkov08@gmail.com

³<https://orcid.org/0000-0003-1268-0309>

nika.odarchenko@gmail.com

INTEGRAL COMPETENCE AS A COMPONENT OF PROFESSIONAL TRAINING FUTURE SPECIALISTS SPECIALTY 013 PRIMARY EDUCATION

Abstract. The article summarizes theoretical research on the content of integral competence as a component of the professional training of future specialists in the specialty 013 Primary education. The role of the competence approach is revealed, which is based on the content of the concept of "competence" defined by the Law of Ukraine "On Education" and can be partially specified in the characteristics of integral competence. The current stage of scientific rethinking of the content and role of the principle of integration in the course of organizing the educational process is presented, which is characterized by the processes of in-depth study of scientific predictions about the value principles of integrability within the limits of the competence approach, through a versatile analysis of the concept: in the plane of characteristics of the integral connection of constituent parts; research of directions and tools for the implementation of the principle in different variations of use; determination of relevant criteria of integrability within the limits of psychological and pedagogical phenomena in the education system. One of the aspects of the formation of integral competence, which is supported by the theory of taxonomic construction of educational goals of B. Bloom, is characterized. Based on the importance of using taxonomy in the context of systematization of educational goals, B. Bloom's theory of taxonomic construction of educational goals is characterized in terms of competence measurements, the totality of

which characterizes the content of integral competence and is built from six leading categories, each of which consists of certain constituent elements. The concept of "integral competence" is characterized, which presents the generalized mission of professional training and is presented in the Standards or projects of the Standards of Higher Education of Ukraine, the National Framework of Qualifications. It is noted that the content of "integral competence" generates a system of general and professional competences that make it possible to effectively implement labor functions in order to provide quality educational services.

Key words: integral competence; specialty 013 Primary education; competence approach; general competences; professional competences; B. Bloom's theory of taxonomic construction of goals.

Постановка проблеми. Сучасні процеси трансформації системи вищої педагогічної освіти можна схарактеризувати як такі, що активно впроваджують у підготовку майбутніх фахівців спеціальності 013 Початкова освіта компетентнісний підхід, відповідно до якого реалізуються стандарти та зміст педагогічної освіти. Підґрунтям якісної підготовки майбутніх вчителів початкових класів у межах компетентнісного підходу можна зазначити проблематику формування різних видів «компетентностей» та відповідних наукових досліджень у галузі 01 Освіта/ Педагогіка, які охоплюють всі аспекти едукції, різноманітні форми неформальної освіти, цифрові ресурси та інструментів здобуття вищої освіти.

Дослідниця О. Дубасенюк, досліджуючи процес підготовки здобувачів вищої освіти зазначає, що формування компетентностей у освітньому процесі широко використовується в педагогічних системах країн Європи, США, Канади та презентується як узагальнена характеристика отриманих результатів навчання у ході реалізації компетентнісного підходу [2].

В узагальненому вигляді досвід упровадження компетентнісного підходу в системі підготовки здобувачів вищої освіти опосередковано представлено в наукових напрямках роботи та наробках міжнародних організацій: ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ПРООН, Рада Європи, Організація європейського співробітництва та розвитку, які досліджують та супроводжують професійну підготовку кадрів у сфері науки, освіти та техніки.

Законом України «Про освіту» визначено зміст поняття «компетентність» як динамічну комбінацію знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [7]. У Стандартах вищої освіти за рівнями й спеціальностями схарактеризовано компоненти компетентностей та їх зміст, поміж яких виокремлюють: інтегральну, загальні, фахові.

Таким чином, компетентнісний підхід ґрунтується на визначеному законом змісту поняття «компетентність» та певною мірою може бути конкретизований у характеристиці інтегральної компетентності як складника професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальності 013 Початкова освіта.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасних дослідженнях широко представлена проблематика аналізу інтегральної компетентності як складника професійної підготовки майбутніх фахівців. Дослідниця О. Хмельська проаналізувала структуру інтегральної компетентності як мета-кваліфікаційного конструкту, визначивши її функції для мистецької освітньої галузі, презентувавши координаційні процеси актуалізації та формування компетентностей відповідно до мети завдань, рівнів варіативності та креативності процесу підготовки [9].

М. Марусинець розглянула зміст психолого-педагогічної компетентності як складових частин інтегральної компетентності викладача закладу вищої освіти, в котрій синтезуються знання педагогічного та психологічного характеру, узагальнюються фахові цілі [6].

Дослідники О. Глазунова, В. Корольчук, Т. Волошина схарактеризували організаційні та методичні підходи до упровадження міждисциплінарних проєктів в процес фахової підготовки з метою формування інтегральної компетентності [1].

Опосередковано характеристика інтегральної компетентності як складника професійної підготовки майбутніх фахівців галузі 01 Освіта/ Педагогіка представлена в теоретичних та практичних дослідженнях науковців: І. Зязюна, В. Кременя, Н. Ничкало, О. Пометун, В. Лугового та інших дослідників.

Напрями підготовки майбутніх учителів початкових класів мають місце у низці досліджень Н. Бібік, М. Вашуленка, Г. Пономарьової, М. Захарійчук, Н. Кичук, О. Ліби, О. Савченко, О. Хоми, Л. Хомич та ін. Дослідники акцентують увагу на оновленні системи фахової підготовки, пошуку напрямів формування у майбутніх учителів різноманітних компетентностей [10].

Отже, науковці займають єдину позицію відносно того, що характеристика інтегральної компетентності охоплює професійні та загально-особистісні компетентності майбутнього фахівця та відповідає за його здатність застосовувати сформовані в результаті здобуття освіти компетентності з метою ефективного функціонування в обраній галузі професійної діяльності [3].

Виходячи з вище зазначеного, **метою статті** визначено узагальнити теоретичний матеріал вітчизняних та закордонних дослідників щодо змісту інтегральної компетентності як складника професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальності 013 Початкова освіта.

Методи дослідження. Для розв'язання схарактеризованої проблеми було застосовано наступні методи: аналіз психолого-педагогічної і методичної літератури, систематизація, спостереження, порівняння та узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо витoki поняття формування «інтегральна компетентність» та контекст його використання. Узагальнений аналіз наукових праць, представлений Н. Кічук, дає можливість зазначити, що в сьгоднішніх умовах упровадження Концепції «Нової української школи» педагогічно обґрунтованим виступає наскрізне використання принципу інтегрованості в організації освітнього процесу, до упровадження якого необхідно готувати майбутніх фахівців початкової освіти [4].

Зазначимо, що принцип інтегрованості почав досліджуватись фахівцями в межах освітньої галузі на початку 90-х років ХХ століття, а наукові розвідки окреслені в розшуках фахівців структурного підрозділу Інституту педагогіки НАПН України – лабораторії з інтегрованого змісту освіти та інших наукових осередках. Наукові дослідження питання ефективності та якості впровадження принципу інтегрованості співробітниками лабораторії будувались у межах співпраці із науковцями Каліфорнійського інституту інтегральних досліджень та міжнародного Центру транс дисциплінарних досліджень Франції[10].

Сьогочасний етап наукового переосмислення змісту та ролі принципу інтегрованості у ході організації освітнього процесу характеризується процесами поглибленого вивчення наукових передбачень про ціннісні засади інтегративності у межах компетентнісного підходу, через різнобічний аналіз поняття: у площині характеристик цілісного зв'язку складових частин; дослідження напрямів та інструментів упровадження принципу у різних варіаціях використання; визначення відповідних критеріїв інтегративності у межах психолого-педагогічних явищ в системі освіти.

Поняття «інтегральна компетентність» представлено в Національній рамці кваліфікацій, затверджено постановою Кабінету міністрів України в 2011 році. В документі поняття виконує функцію систематизації і структурування відповідно компетентностей, які відображені в освітніх програмах та Стандартах кваліфікаційних рівнів згідно з упровадженням європейських стандартів забезпечення якості освіти, що представлено в нормах законодавства трудових відносин та сфери освіти. Національна рамка кваліфікацій характеризує поняття «інтегральна компетентність» як першорядне та використовується в узагальненому описі кваліфікаційного рівня, відбиває головні компетентнісні характеристики здобутого рівня навчання чи професійної діяльності та входить в систему дескрипторів Національної рамки кваліфікацій, Європейської рамки кваліфікацій, Рамкою кваліфікацій Європейського простору вищої освіти.

Виходячи з вище зазначеного, інтегральна компетентність є складовою системи загальних та фахових компетентностей, які схарактеризовано відповідно певного кваліфікаційного рівня та спеціальності в Національній рамці кваліфікацій, віддзеркалює здатність розв'язувати різноманітні завдання під час виконання професійної діяльності або навчання.

Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності – 013 Початкова освіта характеризує поняття «інтегральна компетентність» як здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії [8].

В нашому дослідженні зміст поняття «інтегральної компетентності» для здобувачів вищої освіти різних галузей розуміємо як здатність забезпечувати процес інтеграції та реалізації систем загальних та спеціальних (фахових) компетентностей у власній майбутній професійній діяльності.

На сучасному етапі розвитку системи освіти виникають нові перспективи становлення принципу інтегративності, який втілює в собі загальну тенденцію формування мульті культурної наскрізної системи, розкриваючи інтеграції різного рівня та змісту в сфері освіти[13].

Дослідник В. Луговий схарактеризував зміст інтегральної компетентності як узагальнений опис кваліфікаційного рівня, котрий відбиває головні компетентнісні характеристики обраної спеціальності [5]. В площині характеристики «інтегральної компетентності» науковець звернувся до Національної рамки кваліфікацій, яка презентує «інтегральну компетентність» як здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у певній сфері фахової діяльності або у процесі навчання, що має на меті використання теорій та методів відповідно до визначеної науки, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Таким чином, формування інтегральної компетентності забезпечує здобувачу вищої освіти спроможність до продуктивного використання у власній практиці отриманих внаслідок здобуття вищої освіти фахових компетентностей.

Цінними для нашого дослідження виступають наукові узагальнення В. Кременя, який сформулював основні ключові компетентності навчання, що одночасно виступають складовими елементами в межах формування інтегральної компетентності майбутніх фахівців[3]: уміння вчитися, громадянська, загальнокультурна, інформаційна, соціальна, здоров'язберігаюча, котрі роз'яснюються

в системі формування знань, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій, загальних та фахових компетентностей, здібностей реалізації та досягнень в професійній сфері та особистому розвитку.

Компетентнісний підхід у професійній підготовці сприяє формуванню у майбутніх учителів інтегральної компетентності, через взаємодію взаємопов'язаних компетентностей розв'язувати педагогічні завдання: професійного, особистісного, соціального, комунікативного характеру.

Характеризуючи зміст інтегральної компетентності звернемось до наукових праць О. Дубасенюк, яка проаналізувала досвід країн із реалізації компетентнісного підходу та визначила спільні тенденції розвитку України та країн Європейського Союзу в цьому напрямі. Представлену дослідницею систему фахових компетентностей ми розглядаємо як складові елементи інтегральної компетентності майбутніх учителів початкових класів. Схарактеризуємо їх більш детально урахувавши характер і специфічні ознаки педагогічної роботи [2]:

1) соціальні компетентності, взаємопов'язані з соціальним середовищем та оточенням, життям громади, соціальним функціонуванням, залученістю та активністю особистої позиції майбутнього фахівця;

2) мотиваційні компетентності, пов'язані з внутрішнім налаштуванням, інтересами, особистим вибором в сфері професійних запитів здобувачем вищої освіти;

3) функціональні компетентності, пов'язані зі сферою знань, умінь і навичок використання теоретичних знань у педагогічній діяльності.

З метою конкретизації змісту інтегральної компетентності, звернемось до наукових узагальнень дослідниці І. Хмелевської, яка проаналізувала концепції, згідно яких формуються актуальні стандарти визначення змісту компетентностей фахівців [9]. Ми розділяємо наукову позицію дослідниці, та вважаємо, що одним із аспектів формування інтегральної компетентності виступає теорія таксономічної побудови освітніх цілей Б. Блума. Виходячи із змісту теорія таксономічної побудови освітніх цілей Б. Блума, значущість уживання таксономії в контексті систематизації освітніх цілей обумовлена перспективами щодо вимірювання таких компетентностей [14].

Зазначимо, що таксономія побудови освітніх цілей Б. Блума для визначення змісту компетентностей, сукупність яких характеризує зміст інтегральної компетентності, будується з шести провідних категорій, кожна з яких складається із певних складових елементів. Схарактеризуємо їх більш детально.

1. Категорія «знання» – виступає підґрунтям побудови освітніх цілей за Б. Блумом та охоплює знання щодо специфіки, термінологічної бази, класифікацій, конструкцій масивів інформації з певної галузі.

2. Категорія «розуміння» – передбачає усвідомлення, інтерпретацію, поширення висновків щодо масивів інформації з певної галузі.

3. Категорія «застосування» – передбачає використання, демонстрацію набутих знань у власній професійній діяльності.

4. Категорія «аналіз» – передбачає аналіз складових частин, їх взаємовідношень, принципів організаційної взаємодії складових елементів.

5. Категорія «синтез» – передбачає визначення спорідненості зв'язків, презентацій, передбачень складових елементів масивів інформації з певної галузі.

6. Категорія «оцінювання» – передбачає сформованість здатності приймати рішення та брати відповідальність за їх наслідки, на узагальнених прикладах щодо оцінювання та власного фахового досвіду.

На сучасному етапі розвитку системи освіти таксономія побудови освітніх цілей Б. Блума зазнала ряд оновлень, відповідно до результатів сучасних наукових досліджень. Дослідниця П. Армстронг [13], розкриваючи власну наукову теорію на засадах освітніх цілей Б. Блума презентувала модель таксономії, котра складові частини змісту компетентностей розташувала від простого до складного. В наукових дослідженнях категорія «знання» виступає підґрунтям для формування усіх інших категорій, що створюють умови для використання умінь та навичок у практичній діяльності [10].

Дослідники В. Олійник, Я. Болюбаш, Л. Даниленко, І. Єрмаков, С. Клепко, З. Шевців характеризуючи зміст інтегральної компетентності зауважують на цінності професійної компетентності як інтегральної якості особистості, яка передбачає власну структуру, створює умови для ефективного здійснення власної професійної діяльності, сприяє саморозвитку і самовдосконаленню майбутніх фахівців [11].

Характеризуючи зміст інтегральної компетентності науковці пропонують урахувати специфіку освітнього процесу початкової школи, зосереджуючи основний фокус підготовки майбутніх фахівців спеціальності 013 Початкова освіта на активізації професійних функцій, ініціювання інтегративності щодо підготовки всіх суб'єктів освітнього процесу, наприклад: асистентів вчителів та

членів батьківських рад на засадах педагогіки партнерства, упровадження принципу дитиноцентризму тощо.

Дослідження О. Ярошинської аналізуючи зміст поняття «професійна компетентність» характеризує його як об'єднуючу ланку інваріантних ознак майбутнього фахівця, що на нашу думку так само виступає складовими частинами формування інтегральної компетентності, котра включає: формування здатності до фахової рефлексії, опанування системою професійних та моральних цінностей, формування мотивації до професійного самовдосконалення, формування здатності до розв'язання професійних задач, вміння знаходити креативні рішення тощо [12].

Дослідниця З. Шевців зазначає про актуальність включення в зміст формування інтегральної компетентності у ході професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальності 013 Початкова освіта основних засад інклюзивного навчання, що підвищить конкурентоспроможність та створить умови для формування інтегральної соціально-педагогічної компетентності. Дослідниця характеризує зміст інтегрованої соціально - педагогічної компетентності як показник особистісного новоутворення, що формується внаслідок синтезування теоретичних соціо-інклюзивних знань, практичних навичок і вмінь, особистісно значущих і фахових рис, потрібних для готовності здійснювати професійну діяльність [11].

Як інтегральну характеристику індивідуальності О. Мельничук, І. Хмелевська визначають професійно-педагогічну компетентність, котра включає поєднання систематичних, поліфункціональних знань, фахових педагогічних ціннісних орієнтацій, особливих педагогічних задатків, особистісних якостей, фахових позицій, котрі передбачають професійний розвиток шляхом формальної, неформальної, інформальної освіти, здатності презентувати продуктивну професійну практику у сучасних умовах освітнього процесу [9].

Отже, сукупність компетентностей, якими мають опанувати майбутні фахівці спеціальності 013 Початкова освіта, вітчизняні дослідники поєднують в єдине поняття «інтегральна компетентність», котра презентує узагальнену місію фахової підготовки та представлена в Стандартах чи проектах Стандартів вищої освіти України, Національній рамці кваліфікацій. За змістом «інтегральна компетентність» генерує систему загальних та фахових компетентностей, які дають можливість ефективно реалізовувати трудові функції з метою надання якісних освітніх послуг.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, набуття інтегральної компетентності як складника професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальності 013 Початкова освіта створює умови для формування здатності здобувачів вищої освіти до продуктивної реалізації власної фахової практики. Набуття інтегральної компетентності узагальнює та структурує систему знань, умінь і навичок, що визначають усвідомлення значення фахової практики, педагогічної комунікації, сформованості деонтологічних, морально-етичних, національних цінностей фахівця.

Формування інтегральної компетентності як складника професійної підготовки відображає цілий неперервний процес, який реалізується в умовах освітнього процесу та є якісним за реалізації наступних умов: упровадження компетентнісного підходу до організації освітнього процесу, створення сприятливого мікроклімату в освітньому середовищі; своєчасне урахування змін, що відбуваються в соціальних умовах здобувачів вищої освіти, оновлення освітньо-професійних програм; упровадження принципу «системності» в реалізації різноманітних педагогічних технологій; упровадження принципу «безперервності» в проектуванні середовища щодо формування національно-патріотичних цінностей; орієнтація на кінцевий результат.

Перспективам подальших досліджень підлягають існуючі підходи до аналізу змісту головних ознак набуття інтегральної компетентності як складника професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальності 013 Початкова освіта; розгляд впливу системи зовнішніх і внутрішніх факторів на оновлення змісту, ролі, функції інтегральної компетентності. Уточнення потребує технологія оцінки формування інтегральної компетентності як складника професійної підготовки в умовах військової агресії.

Список використаних джерел

1. Глазунова О., Корольчук В., Волошина Т. Міждисциплінарний проект як засіб формування інтегральної компетентності майбутніх ІТ-фахівців. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. № 1. С. 136–147.
2. Дубасенюк О. А. Компетентнісний підхід у професійній підготовці вчителя. *Формування естетичної компетентності особистості засобами народознавства*: зб. наук. праць молодих дослідників. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. С. 10-16.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Кічук Н. Здатність до різновекторної і багаторівневої інтеграції як інтегральна компетентність успішного вчителя нової української школи. *Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій*. Збірник наукових праць. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. 2020. С.45-49.

5. Луговий В. І. Європейські кваліфікаційні метарамки: Запровадження Національної рамки кваліфікацій в контексті нового Закону України «Про вищу освіту». *МСКО-2013: Матеріали Національної команди експертів проекту ЄС «НЕО в Україні»*. 2014. 60 с.
6. Марусинець М. Формування інтегральної психолого-педагогічної компетентності викладача закладу вищої освіти. *Освітній простір України*. 2018. № 14. С. 81–88.
7. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178–179). С. 10–22.
8. Стандарт вищої освіти України. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь – бакалавр. Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка. Спеціальність – 013 Початкова освіта. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 23.03.2021 № 357. URL: <https://cutt.ly/N8dV7uh>.
9. Хмелевська І. О. Структура інтегральної компетентності майбутніх викладачів мистецьких дисциплін. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*: науковий журнал Сумський держ. пед. ун-т ім. А.С.Макаренка. Сум : Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. № 7 (91). С. 304–316.
10. Хома Т., Стеблюк С. Інтегральна компетентність як складник професійної компетентності в педагогічній освіті. URL: <https://cutt.ly/d84rNnG>.
11. Шевців З. Формування інтегральної соціально-педагогічної компетентності майбутнього вчителя початкових класів до інклюзивного навчання. *Вища школа*. № 15, 2019. С. 160–169.
12. Ярошинська О. Формування фахової компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах освітнього середовища професійної підготовки. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. № 7, 2013. С. 230–235.
13. Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., Airasian, P. W., Rath, J., Mayer, R. E., Cruikshank, K. A., Bloom, B. S. A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives. New York: Longman. 2001.
14. Bloom, B. S., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., & Krathwohl, D. R. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain*. New York, NY: David McKay Co Inc. URL: <https://cutt.ly/M8HL83H>.

References

1. Hlazunova O., Korolchuk V., Voloshyna T. Mizhdystsylinarnyi proiekt yak zasib formuvannia intehralnoi kompetentnosti maibutnikh IT-fakhivtsiv. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Ser. Pedahohika*. Ternopil : TNPU im. V. Hnatiuka, 2019. № 1. S. 136–147.
2. Dubaseniuk O. A. Kompetentnisnyi pidkhid u profesiinii pidhotovtsi vchytelia. *Formuvannia estetychnoi kompetentnosti osobystosti zasobamy narodoznavstva*: zb. nauk. prats molodykh doslidnykiv. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2010. S. 10–16.
3. *Entsyklopediia osvity / Akad. ped. nauk Ukrainy; holovnyi red. V.H. Kremen. K.: Yurinkom Inter, 2008. 1040 s.*
4. Kichuk N. Zdatnist do riznovektornoї i bahatorivnevoї intehratsii yak intehralna kompetentnist uspishnoho vchytelia novoi ukrainskoї shkoly. *Vyshcha osvita u mizhdystsylinarnomu vymiri: vid tradytsii do innovatsii*. Zbirnyk naukovykh prats. Izmail: RVV IDHU. 2020. S.45–49.
5. Luhovyi V. I. Yevropeiski kvalifikatsiini metaramky: Zaprovadzhennia Natsionalnoi ramky kvalifikatsii v konteksti novoho Zakonu Ukrainy «Pro vyshchu osvitu». *MSKO-2013: Materialy Natsionalnoi komandy ekspertiv proektu YeS «NEO v Ukraini»*. 2014. 60 s.
6. Marusynets M. Formuvannia intehralnoi psykhologo-pedahohichnoi kompetentnosti vykladacha zakladu vyshchoї osvity. *Osvitnii prostir Ukrainy*. 2018. № 14. S. 81–88.
7. Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 r. № 2145-VIII. *Holos Ukrainy*. 2017. 27 veres. (№ 178–179). S. 10–22
8. Standart vyshchoї osvity Ukrainy. Pershyi (bakalavrskyi) riven vyshchoї osvity. Stupin – bakalavr. Haluz znan – 01 Osvita/Pedahohika. Spetsialnist – 013 Pochatkova osvita. Zatverdzheno ta vvedeno v diiu nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 23.03.2021 № 357. URL: <https://cutt.ly/N8dV7uh>.
9. Khmelevska I.O. Struktura intehralnoi kompetentnosti maibutnikh vykladachiv mystetskykh dystsyplin. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii*: naukovyi zhurnal Sumskyi derzh. ped. un-t im. A.S. Makarenka. Sum : Sum DPU im. A. S. Makarenka, 2019. № 7 (91). S. 304–316.
10. Khoma T. Stebliuk S. Intehralna kompetentnist yak skladnyk profesiinoї kompetentnosti v pedahohichnii osviti. URL: <https://cutt.ly/d84rNnG>.
11. Shevtsiv Z. Formuvannia intehralnoi sotsialno-pedahohichnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv do inkliuzyvnoho navchannia. *Vyshcha shkola*. № 15, 2019. s. 160–169.
12. Iaroshynska O. Formuvannia fakhovoї kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly v umovakh osvitnoho sere dovyscha profesiinoї pidhotovky. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*. № 7, 2013. S. 230–235.
13. Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., Airasian, P. W., Rath, J., Mayer, R. E., Cruikshank, K. A., Bloom, B. S. A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Blooms taxonomy of educational objectives. New York: Longman. 2001.
14. Bloom, B. S., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., & Krathwohl, D. R. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain*. New York, NY: David McKay Co Inc. URL: <https://cutt.ly/M8HL83H>.